

Distriktsplan

for reinbeitedistrikt 26 –Lákkonjarga

Innholdsfortegnelse

INNHold	SIDE
Forord	3
1. Generell del – Innledning	
1.1 Reindriftas rettsgrunnlag	4
1.2 Reindrift og ekspropriasjon	5
1.3 Reindrift og naturmangfoldloven	6
1.4 Plan- og bygningsloven og reindrift	6
1.5 Reindrift og konsekvensutredninger	7
1.6 Reinens behov og arealinngrep	8
1.7 Reindrift og klimaendringer	9
1.8 Reindriftens positive elementer	10
1.9 Kommunikasjon og medvirkning	10
2. Beskrivelse av reinbeitedistriktet	
<i>2.1 Administrative forhold og organisering</i>	12
2.1.1 Distriktets grenser	12
2.1.2 Distriktets størrelse og beitetider	12
2.1.3 Fylke og kommuner som distriktet hører til	12
2.1.4 Kart over distriktet	12
2.1.5 Administrasjon	13
2.1.6 Distriktets adresse	13
2.1.7 Distriktets medlemmer	13
<i>2.2 Gjerder, hytter og anlegg</i>	14
2.2.1 Merke-skille -og slakteanlegg	14
2.2.2 Sperregjerder	14
2.2.3 Gjeterhytter	14
2.2.4 Gjerder, hytter og anlegg under planlegging	14
<i>2.3 Beite og driftsforhold i distriktet</i>	15
2.3.1 Våren, distriktets vårbeiter	15
2.3.2 Område for kalving	16
2.3.3 Sommeren, sommerbeiteområder	16
2.3.4 Kalvemerking	16
2.3.5 Høsten, høstbeite	17
2.3.6 Parringsområder	17
2.3.7 Vinteren	17
2.3.8 Flytte- og trekkleier i distriktet	17
<i>2.4 Klimaendringers påvirkning av beite og driftsforhold</i>	18
<i>2.6 Slakting og kjøttproduksjon</i>	18
<i>2.7 Øvre reintall og produksjon</i>	19
<i>2.8 Sysselsetting og verdiskapning</i>	19

<i>2.9 Jakt, fangst og fiske</i>	19
<i>2.10 Motorisert ferdsel</i>	19
3. Rovvilt i distriktet	20
4. Inngrep og forstyrrelser i distriktet	23
<i>4.1 Fritidsbebyggelse</i>	24
<i>4.2 Vannkraft</i>	24
<i>4.3 Vindkraft</i>	24
<i>4.4 Kraftlinje</i>	24
<i>4.5 Mineralutvinning</i>	25
<i>4.6 Nydyrking</i>	25
<i>4.7 Ferdsel og friluft</i>	25
<i>4.8 Motorferdsel</i>	25
<i>4.9. Forsvaret</i>	25
5. Verneområder i distriktet	26
7. Forhold til nabo-distriktet	26
8. Mål og tiltak i distriktet xx. Revidering og vedtak av distriktsplanen	27
9. Revidering og vedtak av distriktsplanen	27
Ordliste	28

Forord

Distriktsplanen bygger på reindriftsloven av 15.juni 2007 <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2007-06-15-40>, og er tilpasset de lokale forhold i Lákkonjárga reinbeitedistrikt.

Bakgrunnen for denne planen er reindriftslovens § 62 der det står følgende:

«Distriktsstyret skal utarbeide en distriktsplan for distriktet som skal inneholde de opplysninger om virksomheten i distriktet som er nødvendige for den offentlige planlegging.»

Formålet med denne offentlige planen er å synliggjøre og beskrive reindriften i lokalområdet og de hensynene som gjør seg gjeldende. Ved at distriktsplaner sendes planmyndighetene, vil disse få en mulighet til å skaffe seg kunnskap om reindriften i lokalområdet, slik at de får bedre beslutningsgrunnlag for å ivareta reindriften sine interesser og utviklingsmuligheter. En distriktsplan vil være med på å synliggjøre reindriften sine interesser, verdier og samfunnsansvar. Distriktsplanen må sees i sammenheng med gjeldende reindriftskart.

Reinbeitedistriktet er organisert med eget styre og leder som er valgt av årlige årsmøter, jf. reindriftslovens § 49. Distriktet er en privatrettslig, selvstendig høringsinstans. Alle saker der hvor reinbeitedistriktets interesser vil kunne bli berørt, skal forelegges for distriktet.

For å forstå distriktsplanen best mulig så er det laget en oversikt over nyttige begreper i reindriften. Oversikten finner du bakerst i dokumentet.

Distriktsplanen er bygd opp slik at innledningsvis vil det være generell informasjon om blant annet reindriften sin rettsgrunnlag, arealinngrep i reindriften og reindriften sin medvirkning i planprosesser, før selve beskrivelsen av distriktet.

1. Innledning

1.1 Reindriftas rettsgrunnlag

Den samiske reindrifftsretten hviler på et selvstendig rettsgrunnlag i kraft av alder tids bruk og sedvane, og er en bruksrett på statlig og privat grunn, innenfor det samiske reinbeiteområdet. Innholdet i denne retten fremkommer i planens pkt. 2.2 og 2.2.

Reindrifftsutøverne oppfatter disse rettighetene som naturlige deler av næringen og ser derfor på de ulike elementene som en helhet.

Reindrifta er regulert gjennom reindrifftsloven av 15. juni 2007 nr. 40. Reindrifftsloven konstituerer ikke reindrifftsretten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen.

Dette innebærer at reindriftas rettsstilling ikke er uttømmende regulert gjennom reindrifftsloven. Loven må suppleres med rettigheter ervervet gjennom sedvane, alders tids bruk, særskilt rettsgrunnlag med videre. Reindrifftsloven skal bidra til sikring av reindrifftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftas viktigste ressursgrunnlag. Ansvaret for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindrifftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene, jf. reindrifftslovens § 1,2

Rettsutviklingen de siste 10 årene har vært betydelig innenfor reindrifftsretten.

Rettspraksis, arbeidet med rammebetingelser i reindrifta og arbeidet frem mot den nye reindrifftsloven, viser at reindrift har etablert særskilte rettigheter over den grunn de har disponert. Den nye reindrifftsloven har en rekke bestemmelser som fremhever at det skal tas hensyn til rettigheter etablert på særskilt rettsgrunnlag, jf. reindrifftslovens § 3.

Grunnlovens <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17?q=grunnloven>, § 108 forplikter både kommunale, regionale og statlige myndigheter til å gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i samfunnsplanleggingen generelt, og i arealplanleggingen spesielt. Dette gjelder i samtlige kommuner og regioner hvor det utøves samisk reindrift.

I forholdet mellom det offentlige og reindrifftsneringa er internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til, av stor betydning. Konvensjoner setter grenser for hva lovgiver og forvaltning kan foreta seg når det gjelder den samiske reindrifta, men det stilles også krav til myndighetene med sikte på å ivareta reindrifftsneringa som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv.

Disse forpliktelsene følger ikke bare av grunnloven, men også av internasjonale forpliktelser, som ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater:

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/aid/temadokumenter/sami/sami_grunnlag_ilo_norsk_070507.pdf og FN-konvensjon om sivile og politiske rettigheter fra 1966 <file:///C:/Users/Bruker/Downloads/ICCPR.pdf>. Den siste konvensjonen er inkorporert i norsk lov gjennom menneskerettsloven av 1999, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30?q=menneskerettighetsloven>.

Det følger av § 3 i menneskerettighetsloven, at FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter rang foran annen lovgivning. Dette har betydning for all forvaltning av reindriften, og den setter rammer for hvor mye en enkelt reineier kan tåle av eks inngrep, før dette inngrepet er i et brudd på art 27. Reindriftnas beiterett er også beskyttet av Den europeiske menneskerettighetskonvensjons første tilleggsprotokoll artikkel 1 (EMK P1-1), https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-05-21-30/KAPITTEL_2#KAPITTEL_2.

Forpliktelsene som følger av ovennevnte konvensjoner omfattes også av plan- og bygningsloven, <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71?q=plan%20og%20bygningsloven> må ivaretas gjennom praktisering av plan- og bygningsloven, jf. §§ 3-1, fjerde ledd. Nærmere informasjon om denne finnes i «Sametingets planveiler».

[file:///C:/Users/Bruker/Desktop/veiledere/Sametingets+planveileder+\(2010\).pdf](file:///C:/Users/Bruker/Desktop/veiledere/Sametingets+planveileder+(2010).pdf)

Siden reindriftna bruker store arealer vil øvrig lovgivning og myndighetsutøvelse knyttet til arealforvaltning være viktig for næringa. Av lover kan særlig nevnes plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, dyrevelferdsloven, mineralloven, jordloven energiloven og kulturminneloven m.m. Forholdet mellom det offentlige og reindriftnæringa bestemmes dermed i stor grad også av denne type lovgivning. I tillegg kan ulike forhold vedrørende staten som grunneier og Finnmarkseiendommen trekkes fram. Det foreligger også statsgrunn i landet for øvrig, og forvaltningen av disse arealer kan ha stor betydning for reindriftna i de aktuelle områdene. Fjelloven har ingen konkrete bestemmelser om reindriftnas rettigheter, men etter særskilt bestemmelse kan reindriftnæringa være representert i fjellstyret, jf. § 3,6.

1.2 Reindrift og ekspropriasjon

Ved inngrep i reindriftnas rettigheter der distriktet og tiltakshaver ikke kommer til enighet ved privatrettslig avtale, skal distriktet ytes erstatning i samsvar med alminnelige ekspropriasjonsrettslige grunnsetninger jf. reindriftnaslovens § 4.

For distriktets vedkommende skal hvert inngrep vurderes konkret for å se hvorvidt det utløser en erstatning.

1.3 Reindrift og naturmangfoldloven

Målet med loven er en bedre forvaltning av norsk natur gjennom bærekraftig bruk og vern, også som grunnlag for samisk kultur, jf. [§ 1](#).

Loven pålegger vedtaksmyndighetene en særlig plikt ved avveining av tiltak å ivareta hensynet til samisk naturgrunnlag, jf. [§ 14](#). Lovens [§§ 8](#) og [16](#) er også i tråd med [FNs konvensjon om biologisk mangfold](#), hvor myndighetene pålegges en særlig plikt å vektlegge tradisjonell kunnskap. Dette kan eksempelvis være kunnskap om ulike måter å bruke og forvalte naturen på.

1.4 Plan- og bygningsloven og reindrift

Plan- og bygningsloven er den sentrale loven i forhold til arealforvaltning av reinbeiteområdene, og det sentrale virkemiddelet for sikring av reindriftsarealene. Loven stiller krav til involvering av reindriften, den skal «*sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.*», plbl § 3-1, c.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet en temaveileder til kommunale- og fylkeskommunale planleggere som heter "Reindrift og planlegging etter plan- og bygningsloven". Den er tilgjengelig på Regjeringens nettsider og planmyndighet skal bruke den aktivt.

Kommunal planstrategi

Den kommunale planstrategien, skal danne basis for det mer konkrete arbeidet med kommuneplanens arealdel. Ved utarbeidelsen av den kommunale planstrategien, som skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk, er det viktig at kommunen er oppmerksom på at planstrategien er et viktig dokument også for reindriftnæringen i kommunen. Retningslinjer for den langsiktige arealbruken og for næringsutviklingen i kommunen kan fungere både som et verktøy for konflikthåndtering og til å utvikle reindriften som næringsutøver i kommunen.

Kommuneplanens samfunnsdel

Loven forutsetter at kommuner reinbeitedistriktet omhandler skal behandle reindriften i kommuneplanens samfunnsdel. Formålet er å sikre, utvikle og styrke reindriftnæringa i tråd med nasjonale føringer og målsettinger. Dette vil si at kommunene skal foreta de

prioriteringer og legge de strategier som er nødvendige for å sikre dette. Som et minimum bør kommunen foreta de prioriteringer og legge de strategier som er nødvendige for å sikre arealgrunnlaget for reindriften i et langsiktig perspektiv. Kommuner oppfordres videre til å vurdere reindriftens mulige innvirkning på kommunens samfunnsutvikling. Her er det viktig å være oppmerksom på at reindriftsnæringen bidrar med næringsmessig mangfold ved at en rekke aktiviteter, både egne og andres, knyttes opp mot driften. Herunder slakte- og videreforedling av reinkjøtt, husflid- og designproduksjon med utgangspunkt i produkter fra rein, reiselivsvirksomhet, koblinger opp mot kunst og kulturmiljø osv.

Kommuneplanens arealdel

Det er kommuneplanens arealdel er den delen som vil ha størst betydning for og klarest innvirkning på reindriftsnæringen. Dette da reindriftsnæringen er en arealavhengig næring og således berøres av de fleste arealinngrep i kommunen. Derfor er det å ha en oppdatert og forutsigbar arealplan med bestemmelser som tar hensyn til de arealbehov reindriften har, for å opprettholde og utvikle sin næring viktig. Den kommunale planleggingen skal blant annet sikre reindriftens arealer. Kommunen har anledning til å etablere hensynsoner for å ivareta reindriftens særverdiområder og minimumsbeiter.

Reguleringsplan

Kommunen skal løpende vurdere behov for en områderegulering knyttet til reindriftsinteressene, og der det vurderes nødvendig skal kommunen utarbeide en områderegulering knyttet til reindriftsinteressene, der dette er bestemt i arealplanen. Det kan være aktuelt med områderegulering i områder der det er sentralt å opprettholde reindriftens bruk av området samtidig som det er behov for å begrense andres interessers aktivitet i det samme området. Dette kan være aktuelt innenfor reindriftens minimumsbeiter, særverdiområder eller området hvor reindriften har gjerdeanlegg.

1.5 Reindrift og konsekvensutredninger

Vedtak av arealplaner og iverksetting av tiltak innenfor distriktet må være basert på forsvarlige utredninger av virkningene for reindriften og ta hensyn til reindriftenes behov for arealer. Gjeldende bestemmelser om konsekvensutredninger skal følges.

Det fins en egen veileder for problemstillinger knyttet til reindrift og konsekvensutredninger. Planmyndighet anmodes å bruke denne veilederen. Denne veilederen finnes på: http://www.reindrift.no/asset/1477/1/1477_1.pdf

1.6 Reinens behov og arealinngrep

På grunn av at reinen er ute hele året, og er avhengig av alle typer årstidsbeiter, er reindriften en arealavhengig næring. Reinen vandrer mye og reinens behov endrer seg mellom årstidene. Beiteforhold, klima, berggrunn, topografi, tilgjengelige beitevekster, inngrep og menneskelig aktivitet har stor betydning for reinens natur, og bruk av landskap og terreng som beiteområde. Driftsmønster og beitebruk er derfor dynamisk og kan variere fra år til år, avhengig av alle faktorene som spiller inn. For eksempel kan vårflyttinga forsinkes på grunn av snøforhold, en varm sommer kan gjøre at reinen trekker oppi høyda, en høst med mye sopp gjør at reinen vandrer mye og sprer seg osv. Det er derfor viktig med forskjellige beiteområder for å dekke reinens behov.

Alle forskjellige terrengetyper har betydning for reinen og derfor trenger reindriften sammenhengende beiteområder, særlig for å kunne ivareta fleksibiliteten i forhold til å utnytte beiteområdene optimalt til enhver tid.

Totaleffekten av mange små inngrep og forstyrrende aktiviteter rundt omkring i distriktet kan være større enn hva summen av hvert enkelt inngrep skulle tilsi. Det henger sammen med oppstyking av beiteområder og trekk- og flyttleier, som ikke lar seg forene med reinens behov for sammenhengende områder. Mange inngrep innenfor ett av distriktets åtte årstidsbeiter vil få negative konsekvenser for hele drifta.

Når det gjelder nye arealinngrep hvor reindriftsinteresser blir berørt og hvor det er krav til konsekvensutredninger, så skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor distriktet vurderes.

Inngrep og forstyrrelser innenfor distriktet har økt vesentlig de siste tiårene. Direkte konsekvenser av inngrep og forstyrrende aktiviteter kan være permanent tap av det beiteland, samt hindringer i reinens trekk- eller flyttleier. Indirekte konsekvenser kan være redusert bruk av beiteland som kan medføre overbeiting andre steder, merarbeid for reineier og stress for reinen.

Dette kan påvirke reinens kondisjon og slaktevekt og dermed også produksjonen, og føre til økonomisk tap for reineieren. En fragmentering av distriktet er en av de mest alvorligste truslene mot dagens reindriften.

1.7 Reindriften og klimaendringer

Klimautfordringene kommer på toppen av omfattende inngrep og forstyrrelser som også forventes å tilta framover. Det bør legges vekt på at i samsvar med folkeretten bør myndighetene styrke vernet av reindriftsarealene da tålegrensene for samlede effekter allerede utfordres.

De siste drøye hundre årene har det skjedd betydelig endringer med klimaet i Norge. Det er blitt både varmere og våtere og lengden av vekstsesongen har økt. Våren kommer tidligere i forhold til tidlig på 1980-tallet, spesielt i låglandet. Somrene blir varmere og planteproduksjon øker. Dette har ført til heving av skog- og tregrense, gjengroing og forbuskning i den lågalpine sonen.

Fram mot år 2100 kan vi regne med at klimaendringene fører til *fire hovedeffekter* for reindrifta. Disse er i hovedsak knyttet til temperaturøkning (men modifisert av andre faktorer). Økte temperaturer sommer, høst og vår fører til:

1. Gjengroing og forbusking av åpne heisamfunn samt heving av skog- og tregrense med reduksjon av både sommerbeite- og vinterbeiteområder som ligger i subalpine og lavalpine områder.
2. Lengre vekstsesong og dermed forskyvning i balansen mellom bruk av vinter- og barmarksbeiteområder.

Økte vintertemperaturer vil få to hovedeffekter for beitetilgjengelighet som er regionalt forskjellige:

3. Kontinentale områder vil få mer usikre vintre, først og fremst som følge av sannsynligheten for hyppigere frysetine- sykler og påfølgende «låsing» av beiter.
4. Kystnære områder vil bli mindre usikre som vinterbeiteområder på grunn av at middeltemperaturen det meste av vinteren vil ligge over null grader og is og snø vil fortere tine bort. (NORUT rapport 2018)

Aktuelle linker til mer informasjon:

<https://norut.no/nb/publications/klimautfordringer-og-arealforvalting-reindrifta-i-norge-kunnskapsstatus-og-forslag-til>

<https://www.cicero.oslo.no/no/reinsdyr-og-klima?cldee=dG9uamUuYnVvQG1pbGpvZGlyLm5v&recipientid=contact-d1db8f934cb4e811a87f000d3a27409a-0d53d589bd5e47b496931a7b7e6eab35&esid=4eb7be5b-2034-e911-a960-000d3a38a57d>

<https://framsenteret.no/arkiv/hvilke-konsekvenser-faar-klimaendringene-for-reindrifta-5996259-146437/>

1.8 Reindriftras positive elementer

Reindrifta har mange positive elementer i seg som bør få kjærkommen oppmerksomhet. Reindrifta har stor betydning i lokal sammenheng og sysselsetting ute i distriktet. Reindrifta er en viktig del av grunnlaget for samisk kultur og språk. Det er en fornuftig

ressursutnyttelse i marginale fjell- og utmarksområder. I og med at reinen beiter ute hele året og dermed holder vegetasjonen nede, har reindriften en betydning for bevaring av åpne landskap og biologisk mangfold. Den bidrar til næringsmessig mangfold og matproduksjon av det sunneste kjøttet man kan spise. Reindriften som næring, kultur og livsform er unik og fortjener derfor positiv oppmerksomhet og fokus på tiltak som gjør at næringa kan sikres, utvikles og styrkes.

1.9 Kommunikasjon og medvirkning

I henhold til plan- og bygningsloven har kommunene et særskilt ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder reindriftsutøvere. Hvis kommunen har planprosesser må kommunen særskilt vurdere om planprosessen krever en spesiell tilrettelegging overfor reindriften.

Dette ansvaret for å sikre en aktiv medvirkning for samiske reindriftsutøvere følger også av ILO – konvensjon nr. 169.

For at reindriften skal kunne ivareta sine interesser i forbindelse med kommunal planlegg, er det særdeles viktig at alle saker der reinbeitedistriktet har interesser, i en tidlig fase av planprosessen forelegges for distriktet. Som et ledd i en åpen og bred tilgjengelig medvirkning, jf. plan -og bygningsloven § 5-1, må reindriften ha mulighet til å komme med innspill allerede når kommunal planstrategi sendes på høring. For at hele den samiske befolkningen skal ha mulighet til medvirkning bør det vurderes om dokumentene skal oversettes til samisk. For å sikre en god og politisk forankring i planprosessen, skal planprogrammet synliggjøre hvilke medvirkningsprosesser det legges opp til, jf. plbl § 11-13.

Utfordringen for distriktet i forhold til planprosesser og høringer er at reindriften er bundet til naturlige sykluser og svingninger. Derfor kan man ikke i like stor grad planlegge etter kalenderen, og således kan man heller ikke alltid vite når det passer å delta i en planprosess. Arbeidet med reinen vil være førsteprioritet på grunn av dyrenes velferd.

For reindriften er det noen perioder i året som er meget arbeidsintensive. For informasjon om distriktets drift og hvilke perioder som er arbeidsintensiv for oss, henviser vi til kapittel 2.

Ofta kan det være behov for å forlenge høringsfristen. Det kan ha sammenheng med at distriktets reindriftsutøvere er inne i en arbeidsintensiv periode og er forhindret fra å

behandle den aktuelle saken. Det kan også være tilfelle hvor reinen og utøverne oppholder seg i en annen kommune enn den som blir berørt av saken. Et distrikts- og en siidas bruksarealer kan strekke seg over flere kommuner og fylker. Planmyndighet bør kontakte distriktet eller Fylkesmannen for å klarlegge om høringsfristen bør forlenges.

Kommuner bør sende invitasjon til møter og høringsbrev i god tid slik at distriktets representanter kan vurdere innspill grundig. De må også vurdere tidspunkter nøye i forhold til reindriftsåret, for at distriktet kan delta i en planprosess.

Distriktets reindriftsutøvere planlegger i hovedsak reindriften utfra landskap, vind og værforhold. Det kan være en utfordring kun å se reindriften arealer gjennom kart, og derfor er det ønskelig med befaringer uti felt, der en kan med egen opplevelse se og bli kjent med landskapet. For reindriften vil denne formen være en planleggingsprosess basert mere på egne premisser, og er særlig viktig for å unngå misforståelser.

Organiseringen av planprosesser må tilpasses og tilrettelegges bedre for distriktet.

Det er meget viktig med tidlig involvering slik at distriktets bekymringer og synspunkter blir avdekket slik at en kan søke å komme med aktuelle løsninger på områder hvor konfliktene er store i en tidlig fase.

Møter og høringer bør legges i en rolig periode og ikke når det er så arbeidsintensive perioder. Varsler om møter må sendes ut i god tid og helst med direkte kontakt på forhånd for finne tidspunkt som passer.

Distriktet ønsker helst at planmyndighet ringer direkte til distriktsstyrets leder eller nestleder i en tidlig fase når det blir oppstart på sentrale planprogramperioder og høringer.

Distriktet viser til temaheftet «Inngrep i reinbeiteland» og anmoder planmyndighet om å bruke det. Heftet finnes på

<http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/temahefte/26%20.pdf>

2 Beskrivelse av reinbeitedistriktet

2.1 Administrative forhold og organisering

Distriktet fungerer etter de retningslinjer, lover og forskrifter som er gjeldende. Distriktsstyret representerer reindriftsinteressene i distriktet og hovedoppgaven er å ivareta reinbeiteressursene i distriktet i samsvar med lover og bruksregler. Distriktsstyret kan inngå forlik, saksøke og saksøkes på vegne av reindriftsutøverne i distriktets felles anliggender.

Distriktsstyret kan i noen saker gi styrets leder sammen med sekretær eller ett av styremedlemmene fullmakt til å opptre på styrets vegne.

2.1.1 Distriktets grenser

Etter reindriftslovens § 5 og § 6 skal det samiske reindriftsområdet deles inn i reinbeiteområder og reinbeitedistrikter. Hjemmel for å foreta slik inndeling ligger hos Landbruksdepartementet (områdegrenser) og Reindriftsstyret (distriktsgrenser).

Distrikt 26 Lákkonjárga ble formelt opprettet som eget distrikt i 1934 og er en av de eldste distriktene i Finnmark.

2.1.2 Distriktets størrelse og beitetider

Reinbeitedistrikt Lákkonjárga har et totalt areal på ca. 584 km² i følge Ressursregnskapet, men områdene Mathisdalen, Oaggoskáidi, Ditnut ja Šlubboskáidi ikke er medregnet i arealmålet.

2.1.3 Fylke og kommuner som distriktet hører til

Lákkonjárga ligger innenfor Kautokeino og Alta kommune i Finnmark kommune. Distriktet grenser i nord mot havet, i vest mot distrikt 40 Orda og øst mot reinbeitedistrikt 30 B Midtre sone. Kommunene bør samarbeide interkommunalt for å ivareta reindriftsinteresser.

2.1.4 Kart over distriktet

Arealbrukskartet over distriktet ligger på NIBIO sine hjemmesider:

<http://www.skogoglandskap.no/kart/kilden>

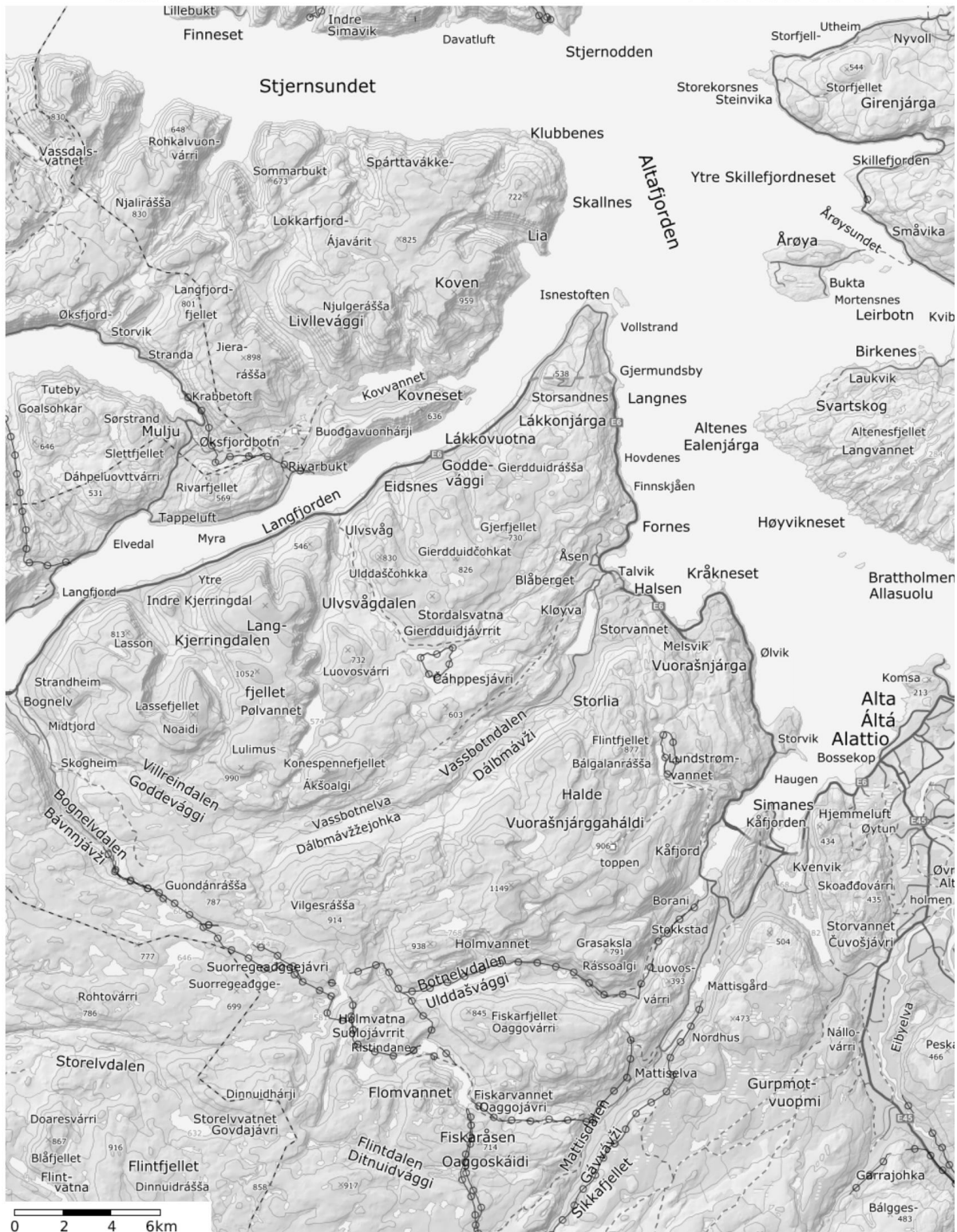
Her kan man velge kartlag som er relevante for brukeren og som viser bruksdisponeringer. Arealkartene som ligger ute på nett er ikke juridisk bindende. For

informasjon om den spesifikke bruken av et område er det best å ta kontakt med distriktets leder.

NIBIO
NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Kart fra Kilden

2.1.5 Administrasjonen

Distriktsstyret, som administrer distriktet, består av følgende personer med hver sine personlige varamenn:

Navn	Rolle	Telefon	E-mail
Hans Ole Eira	Leder	91861471	hansoeira@gmail.com
Johan Anders Kemi	Nestleder	95129775	Jakemi88@hotmail.com
Mathis Isak Eira	Styremedlem		mathisisakeira@hotmail.com
Anders Nils Buljo	Styremedlem		andinbuljo@hotmail.com
Mikkel Andreas Eira	Styremedlem		Mameira_80@hotmail.com
Karen Inga Kemi	Sekretær	41144085	karenkemi@hotmail.com

2.1.6 Distriktets adresse

Reinbeitedistrikt 26 Lákkonjárga
v/Hans Ole Eira
Boks 27

9525 Máze

Tlf:

E-post: Lakkonjarga@gmail.com

Alle henvendelser rettes mot distriktets leder som tar saken videre til distriktets styre.

2.1.7 Distriktets medlemmer

Det er 16 siidaandeler (før driftsenheter) og **214** reineiere i distriktet. Oversikt over siidaandelshavere i distriktet finner du her:

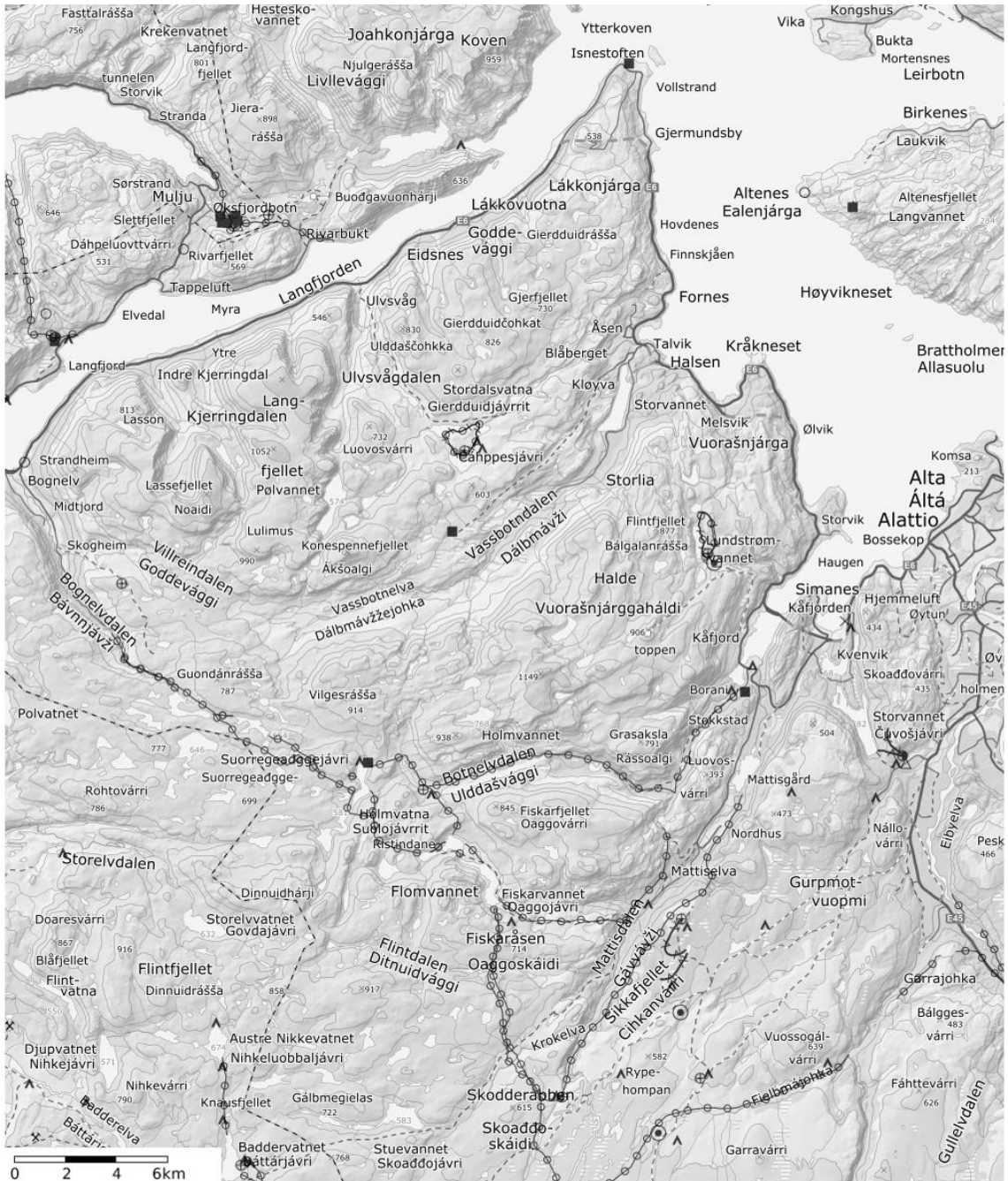
Navn	Telefon
Hans Ole Eira	
Johan Anders Kemi	
Johan M.Kemi	
Nils Jørgen J.Kemi	
Per Henrik N.Eira	
Mikkel Andreas M.Eira	

Per Johan J.Eira	
John Inge Eira	
Isak Anders N.Eira	
Mathis Isak J.Eira	
Anders J.Eira	
Karen Marie Eira Buljo	
Anders Nils N.Buljo	
Aslak John Henrik Buljo	
Nils Arild Eira	
Martin Buljo	

2.2 Gjerder, hytter og anlegg

I henhold til reindriftslovens § 21 har man rett til å føre opp nødvendige hytter og gammer i utmark. Videre har man rett til å føre opp arbeids- og sperregjerder, slakteanlegg og broer og andre anlegg som er nødvendige for reindriften, jf. Rl § 24.

Kartet viser en oversikt over distriktets gjeterhytter, sperregjerder, arbeidsgjerder og slakteanlegg. Distriktet er eier og ansvarlig for vedlikehold og rydding av gjerder og anlegg, mens reineiere er ansvarlige for sine egne gjeterhytter.

Koordinatsystem: UTM 33

kilden.nibio.no

14.05.2021

2.2.1 Merke- skille- og slakteanlegg

Distriktet har tre kalvemerkinganlegg på Joalosvarri, Bávdnja og Stuoraoaivi. Distriktet har også et gjerdeanlegg i Ulddašvággi som brukes til gjennomgang fra sommerbeiteområde til tidlig høstbeiteområde. Et gjerdeanlegg på Fitnaskáidi som brukes til å ta ut slaktedyr og et gjerdeanlegg på Stornes (ikke eid av distriktet) som brukes om høsten til skilling før vinterbeite og på våren før skilling før flytting til vårbeiteområder. På vinterbeiteområdene har distriktets siidaer tre skillegjerder i Nahpolsáiva, Njullošávži og Áhkkanas.

2.2.2 Sperregjerder

I sommerbeitedistriktet har distriktet et sperregjerde fra Bognelvdalen til Suolojávri og fra Suolojávri til Joalosgorsa for å forhindre rein til å gå over til nabadistriktene.

I vår-/høstbeiteområdet har distriktet sperregjerder fra:

- Fra Joalosgorsa til Eiby dalen
- Fra Joalosgorsa til Unna Gurpmotvarbákti.
- Fra Borri til Mázevárri.
- Fra Mázevárri til Pikefossen.
- Fra Pikefossen til Borri.

2.2.3 Gjeterhytter

Reineiere har gjeterhytter lokalisert på forskjellige steder i distriktet, i Bognelvdalen, Isnestof ten, Storsandnes og Kåfjordbotn. I tillegg har distriktet en felles gjeterhytte ved Suolojavri.

På vinterbeiteområder ligger hyttene i Áhkkanas, Njullosávži og Náhpolsáiva.

2.2.4 Gjerder, hytter og anlegg under planlegging

Distriktet planlegger et nytt merkegjerdeanlegg til siidaen som har kalvingsområde i Gurpmotvuopmi. På grunn av utbygging av Kv 420 linja er det nødvendig med et nytt merkeanlegg for siidaen.

2.3 Beite- og driftsforhold i distriktet

Retten til å utøve reindrift gir en beiteretten som omfatter rett til nødvendige årstidsbeiter, dvs. vår-, sommer-, høst- og vinterbeiter, herunder flyttleier, kalvingsland og paringsområder, jamfør reindriftsloven § 20.

Som høst- og vinterbeite nytter distriktet områdene, hvor jordsmonnet er av slik karakter det gir gode betingelser for lav, som utgjør reinens viktigste vinterbeite. Videre gjør topografi og nedbørsforhold denne delen av distriktet godt egnet som vinterbeite.

Vår- og sommerbeitene finnes i de nordvestlige, kystnære delene av distriktet. Berggrunnen her gir bedre jordsmonn og derved bedre betingelser for typiske sommerbeiteplanter (gras og urter). I disse områdene følger reinen snøsmeltingen i hele barmarkssesongen. Det vil si at den beiter oppover i terrenget utover sommeren, der det finnes nylig fremsmeltet og spirende vegetasjon.

Det må tas forbehold om at beitebruk og driftsmønster for alle beiteområdene kan variere fra år til år som følge av klima og beitesituasjon.

2.3.1 Våren

Om våren starter vårflytting mot vår- og sommerbeite og simlene føder sine kalver. Våren er starten på reindriftsåret, formelt starter den 1. april hvert år. På denne tid av året er distriktets reindriftsfamilier og reinflokker oppdelt i 3 eller 4 vintersiidaer (dálvesiiddat), etter et nedarvet mønster inne på sine tradisjonelle vinterområder; Njulloš-lákkuid Siida, Áhkkanas-lákkuid Siida ja Náhpolsáivva-lákkuid Siida. I midten av april skiller de ulike vintersiidaene seg i mindre, midlertidige grupper før vårflyttingen. Denne gruppeinndelingen kan variere noe fra år til år.

I tillegg skiller hver gruppe ut hannrein og fjorårskalver (luovaseallu) fra drektige simler og flytter med disse til ulike deler av sommerdistriktet, særlig ut mot kystområdene, etter tradisjonelt mønster. Denne separeringen skjer av ulike reindriftsfaglige grunner. Flere grupper og siidaer kan samarbeide om utskilling og flytting av de ulike luovaseallu inn til vår- og sommerområdene på kysten. I sommerområdet møtes de ulike luovaseallu, og beiter i lag utover våren og sommeren over hele sommerbeitedistriktet – og særlig i de kystnære områdene hvor snøen smelter først.

Distriktet setter opp egne gjetelag med representanter fra de ulike siidaene for å gjete og passe på hannrein- og fjorårskalvflokken. Når det gjelder simleflokkene, så samarbeider også her de ulike gruppene i ulike siidaer med hverandre. Dette for å sikre en optimal utnyttelse av både den samlede arbeidsstyrke og de samlede reinbeiteressursene. En

viktig grunn er for eksempel at det er optimalt at hannrein og simlerein er adskilt i denne perioden.

Distriktets vårbeiter

Oppdelingen i vårsiidaer beskrives nærmere i det følgende, slik den har vært de siste årene. Men det må understrekes at denne oppdelingen har variert og må ses i sammenheng med hverandre, og bruken vil nok måtte variere også i fremtiden.

En av gruppene i Njulloslákkuid Siida danner vårsiida (giđđasiida) sammen med en gruppe i Náhpolsáivva Siida, og foretar kalving med kjerneområde i vår- og høstbeiteområdet i Sáivvuopmi-området, med kalvemerkning på anlegget på Stuoroaivi i Kautokeino kommune. Denne vårsiidaen befinner seg lengst syd om våren og kalles Sáivvuomi- ja Jávrretvuoš-Siida.

En annen gruppe i Njulloslákkuid Siida foretar kalving sammen med en annen gruppe i Náhpolsáivva Siida og en gruppe fra Áhkkanas Siida. Disse foretar kalving med kjerneområde i Gurpmovuopmi, mellom Mathisdalen og Eiby i Alta kommune. Denne vårsiidaen heter Gurpmotvuomi Siida. De foretar kalvememerking på anlegget på Joalosskáidi.

Den tredje gruppen i Njulloslákkuid Siida foretar kalving med kjerneområde innenfor sommerbeitedistriktet, nordøst for Bognelvdalen. Denne vårsiidaen heter Bávnjnja-Ordda Siida, og kalvemerkingen foretas i anlegget på Bávnjnjaorda.

Kjernetid for kalvingen er fra midten av mai til midten av juni, og flokkene gjetes kontinuerlig i denne perioden. Parallellt med gjeting av simle- og kalveflokker organisert på vårsiidanivå, foregår gjeting av hannrein- og fjorårskalvflokkene organisert på distriktsnivå hele våren og forsommeren

En viktig gjeteoppgave i snøsmeltingsperioden, etter en lang og hard vinter, er å holde både simle- og kalvflokkene samt hannrein- og fjorårskalvflokkene i de lavereliggende områder, hvor snøen smelter tidligst og gress og urter spirer og gror først. Disse vekstene er protein- og energirike og sikrer tidlig og god vekst, noe som gir kjøttfylde og høyere produksjon i flokkene utover sommeren og høsten.

Samtidig ligger bl.a. jordbruksarealene i disse områdene, og det er en krevende balansegang å sikre reinen tilgang til vår- og tidligsommerbeitet i lavereliggende områder og samtidig unngå at reinen går inn på innmark. Konfliktforebyggende gjerder løser til en viss grad problemet, men det er behov for flere gjerder av denne type – særlig hvis presset mot jordbruksarealene må øke som følge av arealinngrep i reinbeiteland. Stadig flere gjerder medfører imidlertid mer kostnader og ekstraarbeid

2.3.2 Områder for kalving og kalvemerking

Distriktet kalver på forskjellige områder adskilt i tre eller fire siidaer. Områdene er da disse:

- I Sáivvuopmi innenfor distriktets inngjerdede høstbeiteområde: Siidaen merker i reingjerdet i Stuoraoaivi før de flytter nordover til sommerbeitedistriktet.
- I Gurpmotvuopmi: Siidaen foretar merking på Joalosvárrianlegget før de flytter til sommerbeitedistriktet.
- I Bávnjaorda: Siidaen merker i kalvemerkingsgjerdet i Bavnjaorda som ligger i sommerbeitedistriktet.

Kalvingsperioden er fra begynnelsen av mai til juni. I denne perioden er simlene veldig sårbare for forstyrrelser som hundekjøring, friluftaktiviteter o.l som kan medføre tap av kalv. Under gjeting er det særlig utfordrende å verne de ulike flokkene mot rovdyrangrep, særlig fra jerv, gaupe, kongeørn og havørn. Det er mange hekkende ørnepar og flere ynglende jerv og gaupe i reinbeitedistriktet, som forstyrrer reinflokkene og forrykker en gunstig beite- og gjeteadferd. Særlig simler og kalver er sensitive i denne perioden, de trenger først og fremst ro. Nyfødte kalver, og simler som forsøker å beskytte kalvene sine i stedet for å stikke av, er lette bytter for rovdyrene.

I kalvingsperioden er turnusene lagt opp slik at det kontinuerlig er 8-12 gjetere ute i felt i de ulike siidaene, 24-timer i døgnet

Kalvemerking skjer vanligvis i slutten av juni eller begynnelsen av juli. Men det avhenger av klima og værforhold. Inntransport av folk og utstyr, klargjøring av kalvemerkingssanleggene, oppsetting av kalvemerkingssleirene og samling av simle- og kalvflokkene foretas i dagene rundt St.Hans i samtlige siidaer. Under selve merkingen ledes det daglig inn flokker til de ulike merkegjerdene. Etter ukene med merking samler de ulike vårsiidaene sine simle- og kalvflokker og flytter med disse inn i sommerbeitedistriktet – hvor alle flokkene til slutt sammenblandes.

Sommerbeiteområder

Med variert topografi har distriktet både høyfjell, daler og lavereliggende områder. Distriktet har luftingsområder som er nødvendige ved varme somre og ved insektsplage. Høyreliggende områder er også fordelaktig i et sommerbeiteområde fordi snøen smelter gradvis som gir fersk beite gjennom hele sommeren. Distriktet grenser mot kysten ved store deler av distriktet som gir god tilgang til nødvendige mineraler og saltvann.

2.3.3 Sommeren og sensommeren

Sommeren er vekstsesong og simlene bruker energi til oppfostring av kalvene. Når alle vårsiidaene er ankommet sommerområdet med sine simle- og kalveflokker, må sommersperregjerdene vedlikeholdes og fornyes. Distriktsstyret fordeler arbeidsansvaret mellom distriktets siida-andeler og fordeler mannskapet i ulike arbeidslag fordelt på ulike strekninger.

Selve sommergjetingen og videre arbeidsplan drøftes og besluttes i eget medlemsmøte i distriktet. Innsatsen organiseres vanligvis slik at det kontinuerlig er 4-6 personer ute i felt i denne perioden, 24-timer i døgnet. Gjetingen organiseres i turnus-ordninger gjennom hele sommeren. Hver turnus varer normalt i 1 uke. Gjeteturnusene på vest-, sør- og østsiden organiseres ofte med utgangspunkt i Kåfjord og Bognelvdalen, samt en base ved Holmvann - som ligger i sommerdistriktets sydlige del. Her har distriktet oppført Lákkostua, som gjetelagene bruker til overnatting. I tillegg kjøres det gjetepatruljer på nordsiden, langs kystlinjen og langs E6 fra Kåfjord til Langfjordbotn, en strekning på ca. 10 mil, gjennom hele sommeren. Rein blir påkjørt og biltrafikken skader og dreper rein nesten ukentlig i sommerhalvåret. Skadesøk og håndtering av hardt skadde og drepte dyr er en belastende oppgave for distriktets reineiere, men oppgaven må gjøres.

Mellom turnusvaktene ute i felt brukes tiden til innkjøp, produksjon og vedlikehold av reindriftsutstyr og materiell som sleder, tilhengere, lavvoer, gammer og annet feltutstyr. En viktig oppgave er vedlikehold av ulike anlegg og annen infrastruktur på høst- og vinterområdene. Eksempelvis må arbeidsgjerdene og vintergjeterhytter vedlikeholdes når det er barmark. Det å organisere og gjennomføre arbeidsekspedisjoner inn på de veiløse vinterområdene med både utstyr og mannskap om sommeren, er både tid- og ressurskrevende. Snø som trykker på gjerdene om vinteren medfører et stort, årlig vedlikeholdsbehov.

Familiene i distriktet har mange generasjoners tradisjon for produksjon og salg av suvenirer til turister om sommeren. Familiene har drevet sin salgsvirksomhet i hovedsak fra utsalgsplassene ved E6 på Isnestoften og Kåfjord, og det drives også noe internhandel med skinn og gevir i denne forbindelse. Kåfjord-lokaliteten ble lagt ned sommeren 2015 fordi E6 ble flyttet fra dette området ved at ny tunnel ble etablert gjennom fjellet Sáhk Kobátni ved den nye Kåfjord-brua. Sommeren 2019 måtte distriktet også nedlegge det tradisjonsrike Isnestoften utsalgssted, som har vært brukt siden etter krigen, fordi E6 ble lagt i tunnel gjennom Áilegasfjellet. Det foregår nå en prosess med etablering av nye alternative salgssteder.

Noen av distriktets reineiere har utviklet og modernisert reiselivsvirksomheten og kulturproduksjonen ytterligere. En av familiene har f.eks. etablert og eier reiselivsbedriften Boazo Sámi Siida i Alta. Noen har etablert seg som kunstnere, artister, programledere og forfattere som del av reindriften, mens andre er sterkt involvert i

reinkjøttindustrien, bl.a. i selskap som slakter, foredler og selger reinkjøtt. I sommerhalvåret bor reindriftsfamiliene i sine sommerboliger i Kåfjord, Isnestofen, Storsandnes og Bognelvdalen.

Ut på sensommeren begynner reinflokkene å trekke sydoover, og gjetearbeidet for å holde flokkene inne på sommerområdet nordlige deler må intensiveres jo lenger ut på tidlig høst man kommer. Arbeidet skjer fortsatt etter turnusordningen, men noen ganger må mannskaps- og ATV-innsatsen økes, avhengig av hvordan flokkene oppfører seg. Behovet øker bl.a. som følge av arealinngrep og forstyrrelser nord i distriktet, mot kystlinjen. Distriktet erfarer at dette har økt i omfang de siste 20-25 år.

Tidlig høst starter forberedelse og samling av flokkene fra det nordlige sommerområdet og utslipp til sommerdistriktets sørlige del. I denne overgangen slippes flokker i varierende størrelser gjennom to ulike utslippsanlegg, og gjenværende umerkede kalver merkes her. Noen tar også ut et begrenset antall slaktedyr for privatsalg og til eget bruk. I denne perioden er veldig mange av distriktets medlemmer med i arbeidet.

Øvrige reinsdyrprodukter enn selve kjøttet fra rein i denne tidsperioden er viktige. Særlig skinn og bellinger fra denne perioden er vakre og funksjonelle, og brukes som råvare til duodji (samisk husflid). Disse har særdeles høy verdi, både tradisjonelt og ute i markedet. Skinn og skankeskinn foredles og brukes senere til f.eks. produksjon av tradisjonelle pesker, bellinger og fottøy. En del brukes også som råvarer til souvenirproduksjon for salg. Også gevir brukes til sløyd og som suvenirer for salg. Gevir selges også etter vekt til faste oppkjøpere.

Samtidig med samlingen av reinflokkene ut fra sommerområdene må fronten av reinflokkene bremses og styres. Etter flytting fra den nordlige del til den sørlige del av sommerområdet, skal flokkene videre inn på høstbeiteområdene i Gurpmotvuopmi i Alta kommune. Her skal flokkene oppholde seg i ro i noen uker.

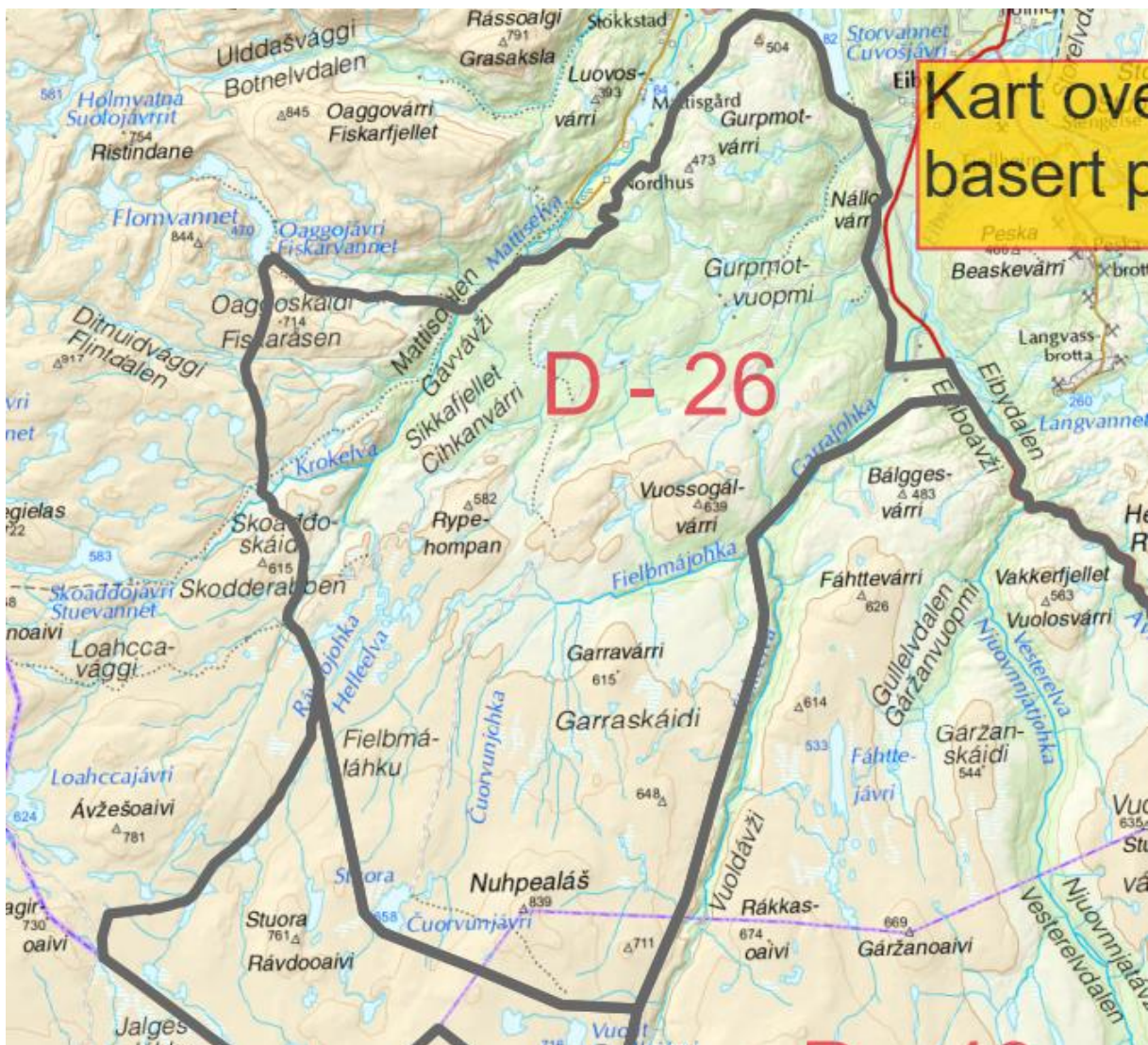
Samlingen av baktroppen av reinflokkene i sommerdistriktet foregår til fots og med ATWer. Noen år må distriktet i tillegg, i siste del av samlingen, ta i bruk helikopter for å sikre en fullstendig utsamling fra de nordlige deler av sommerområdet, som følge av nye arealinngrep og eksterne følgeforystyrrelser midt i distriktet. Dette inngrepet fragmenterte beitelandet, og vanskeliggjorde en normal samling. Helikopterbruk er en betydelig merkostnad, og distriktet frykter at den kan bli permanent med økte arealinngrep. Fra 2016 har distriktet også investert i en drone for å teste ut om den kan fungere som hjelp bl.a. i forbindelse med samling av rein.

Arealinngrep og forstyrrelser avskjærer naturlige trekkleier og bryter opp sammenhengende områder, og større og mindre flokker av dyr blir stående igjen av frykt, gjerne i skjermende skogsområder hvor reinen ikke er så synlig.

2.3.4 Høstbeite

Fra Gurpmotvuopmi strekker høstområdene som distriktet har brukt i mange generasjoner seg gjennom sammenhengende arealer fram til Sáivvuopmi-områdene vest for Masi, i Kautokeino kommune. I denne perioden kan flokken strekke seg 6-10 mil fra frontlinje innenfor høstområdene til baktropp i sommerområdene.

Sáivvuopmi er et bra høstbeiteområde med både lavereliggende områder og vidde. Andre distrikter som distrikt 40 Orda og 41 Beaskaðes kan flytte gjennom området. I dette området er det en el-linje som går gjennom høstbeite vest for Masi. Denne linja har vært og er veldig forstyrrende for rein, spesielt for siidaen som kalver i området. Tidlig høstbeiteområde i Gurpmotvuopmi er også flyttelei for andre distrikter, distrikt 25 Stjernøy og distrikt 19 Sørøy.

2.3.5 Høsten

Om høsten er det slaktesesong og brunsttid for reinen. Etter distriktets omlegging fra bukkelakt til kalvelakt fra 2012, som et resultat av mangeårig press fra Statens side gjennom Reindriftsavtalen¹⁵, særlig gjennom kalvelakttilskuddet, er uttak av slaktedyrv ved gjerdeanlegget i Stuoraoaivi fra ca. 20. September i hovedsak tatt bort. I stedet tas slaktedyrene nå ut ved månedsskiftet oktober/november på reinskilleanlegget ved Stornes. Uttaket skjer ved skilling til de tre vintersidaene, før innflytting til vinterområdene.

Samtidig med skilling og uttak av slaktedyrv skal det også gjennomføres offentlig kontrollerte reintellinger, etter pålegg fra Statlige myndigheter ved Fylkesmannen. Dette er et betydelig merarbeid for distriktets folk i en hektisk periode, og telling i denne perioden er derfor særdeles uheldig.

I denne perioden deltar de aller fleste medlemmer, både voksne og barn, i distriktet i arbeidet, fordi det er mye og anstrengende arbeid samtidig. Særlig under reinskillingen hvor arbeidsstyrken må fordeles mellom samling av baktroppene på høstbeitene og gjennomføring av selve skillingen, tellingen og slakteuttaket i arbeidsinnhengningene. Samtidig må jo fortroppen til flokkene som allerede er skilt flyttes over Kautokeinoelven og holdes under kontinuerlig kontroll inne på vinterområdene til de siste flokkene har gått gjennom skillegjerdet. Hele operasjonen tar ca. 2 uker fra start til slutt.

2.3.6 Parringsområder

Flokken befinner seg på høstbeitene i brunstperioden i september og oktober. Gjeting organiseres også her i gjetelag som går i turnus, ofte de samme gjetelagene som ble fastsatt på sommeren. Gjeting består av tilrettelegging av flokken for optimal benyttelse av høstområdene under brunsttiden, kontroll og patruljering langs grenseområdene mot nabodistriktene for å unngå sammenblandinger, samt generell overvåking og med sikte på avverging av rovdyrangrep mot reinflokkene.

Rype- og elgjegere, hundekjørere og andre friluftaktiviteter representerer en stadig økende forstyrrelser på reinflokkene i brunstperioden, hvor grunnlaget for neste års kalveproduksjon legges. Nedroing og re-plassering av oppjagede reinflokker som har samlet seg i redsel som resultatet av disse forstyrrelsene, er derfor en oppgave som må gjøres ute i felt for å redusere skadevirkningene.

Veiledning av friluftaktivitet, jegere og myndigheter er noe distriktet må øke ressursbruken på fremover, for å forsøke å redusere problemet med høyt trykk av forstyrrelser i denne viktige delen av reindriftsåret

Brunstperioden varer fra slutten av september til slutten av oktober. Flokken deles i mindre flokker og bukkene danner harem. Det er viktig at flokken får nødvendig ro og ikke blir forstyrret under brunsten. Etter brunsten samles flokken og flyttes mot vinterbeiteområdene sørover. Før innflytting til vinterbeiteområde foretas det skilling av flokken til vintersiidaer.

2.3.7 Vinter

Under og etter skillingen flyttes flokkene over Kautokeino-elva ved Stornes og Hemmogiedde området.

Under flytting og beiting på vinterbeitene frem mot jul er dyrene under konstant overvåking av gjeterne. I denne perioden er i praksis alle gjeterne i distriktet ute i felt, stort sett hele tiden. Dette er nødvendig for å unngå sammenblandinger med nabosiidaer- og distrikter som også er under flytting og bevegelse. I denne årstiden er dagene korte, isforholdene på vann og elver usikre og det er ikke så mye snø. Været varierer også mye i denne perioden. Terrenget er krevende og ikke ufarlig å bevege seg i. Reinflokkene har også en tendens til å spre seg maksimalt i denne perioden, bl.a. på grunn av at de lukter sopp under snøen. Driftsforholdene i denne perioden krever ekstra mye av menneskene som arbeider med reinsdyrene.

Etter jul er det kommet mer snø, solen snur og dagene blir etter hvert lengre. Temperaturene er som regel lave og stabile på kuldesiden. I denne perioden roer flokkene seg litt ned, vandringene avtar noe og reinen fokuserer mer på graving i snøen for å finne beite.

Fokus hos gjeterne nå er å tilrettelegge flokken for optimal benyttelse av vinterbeiteområdene samt unngå sammenblandinger med naboflokker. Vurdering av snøforhold i ulike områder både med tanke på nåtid og ukene/månedene fremover er en avgjørende oppgave, fordi snøforholdene avgjør beitetilgjengelighet og grad av vellykkethet i sesongens vinterbeitebruk. En viktig oppgave er også å hente dyr som har forvillet seg mot eller inn i naboflokkene.

I denne perioden tas også vinterslakten ut i de ulike siidaene, og slakteflokkene flyttes separat inn til slakteriet i Kautokeino. Også dette er arbeidskrevende operasjoner for siidaene. Noen ganger har siidaene også måttet gjennomføre offentlig pålagt reintelling i denne perioden, noe som betyr at flokkene må samles med resultat at beiten i praksis innskrenkes.

Under gjetingen har gjeterne base i de permanente vintergjeterhyttene inne på sine respektive vinterområder, mens familiene bor i vinterhalvåret i sine vinterboliger i tettstedene Ávzi, Kautokeino, Mieron, Hemmogieddi og Máze. Barna går på barnehage og skole i Máze og Kautokeino. Arbeidet i siidaene er lagt opp i fleremanns gjetelag som går i turnus, normalt en uke av og en uke på gjennom hele perioden.

Vinteren brukes også til utvelgelse, trening og foring av konkurranserein. Reineierne i distriktet har de siste årene hatt til sammen ca. 30-40 konkurranserein til enhver tid. Disse dyrene skilles ut fra flokken og gjennomgår egne forings- og treningsopplegg i tilpassede anlegg ved vinterboligene i Kautokeino og Masi. Flere av reineierne er involvert i lassokastings- og reinkappkjøringskonkurranser, og har vunnet flere mesterskap i begge grener. Oppdrett og trening av kjørerein er en tradisjonell aktivitet som ble sterkt redusert i reindriften etter innføringen av snøscooteren på 60- og 70-tallet, men kjørerein har fått sin renessanse gjennom kappkjøringskonkurranser både i Norge og Finland. En av distriktets familier har også opprettholdt tradisjonen med bruk av kjørerein under vårflytting.

Beitemessig er vårvinteren en kritisk fase i reindriftsåret. I år hvor snø- og isforholdene er vanskelige, blir dette arbeidet ekstra kritisk. I samisk reindrift hvor dyrene ikke er tamme, men semidomestiserte, unngås naturlig sultedød fordi reineierne griper inn og avverger de naturlige dyrekatastrofene gjennom optimalt slakteuttak og ikke minst ved tilstedeværelse ved flokkene. Reindriftsfolk bruker sin tradisjonelle kompetanse om rein, og skiftende snø- og beiteforhold for å optimalisere samspillet. Gjeterne vurderer snøforholdene i de ulike områdene samt reinens adferd, identifisere svakere dyr i flokken og tar disse fast og transportere disse til foringsgjerdene på vinterboplassene. Slik nødforing er en betydelig merarbeid- og kostnad som oppstår ved vanskelige snøforhold på vidda, men gjennomføres konsekvent i Lákkonjárga for å redde dyr. I normale driftsår med gode snøforhold er det ikke behov for dette.

Distriktets vinterbeiteområder

Distriktet vinterbeiteområder ligger øst for Kautokeinoelva og helt inn mot øvre Anarjohkka nasjonalpark.

Under vanskelige vinterforhold er behov for tilleggsforing med rundballer og kraftfor.

2.3.8 Flytt- og trekkleier i distriktet

Flytt- og trekkleiene utgjør pulsårene i distriktet og er avgjørende for migrasjonen mellom forskjellige beiteområder. Alle flyttleiene og trekkleiene er markert i reindriftskartet som er utarbeidet av Fylkesmannen.

Flyttleier er gitt et særskilt vern i reindriftslovens § 22 hvor det står at:

§ 22. Flyttleier

Reindriftsutøvere har adgang til fritt og uhindret å drive og forflytte rein i de deler av reinbeiteområdet hvor reinen lovlig kan ferdes og adgang til flytting med rein etter tradisjonelle flyttleier. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastingsplasser for transport av reinen.

Reindriftens flyttleier må ikke stenges, men Kongen kan samtykke i omlegging av flyttlei og i åpning av nye flyttleier når berettigede interesser gir grunn til det. Eventuell skade som følge av omlegging av flyttlei eller åpning av ny flyttlei erstattes etter avgjørelse ved jordskifteretten. Kongen kan bestemme at også fastleggingen i detalj av den nye flyttleien skal overlates til skjønnet.

Reinens vandring etter trekkleier er svært sårbare for ytre påvirkninger. Det er viktig at disse trekkleiene ikke blir blokkert. Utbyggingstiltak plassert på og ved trekkleier kan skape barriereeffekt og fragmentere reinbeitelandet slik at ubebygde og uforstyrrede områder ikke kan benyttes.

Særlig vil trange dalfører fungere som flaskehals for rein som skal opp og ned til beiteområder. Disse dalførene er ofte eneste passasje mellom beiteområdene og en forhindring på et slikt område vil påvirke reinens trekkmuligheter.

Distriktet opplever at det blir færre og færre alternative flytt- og trekkleier som følge av arealinngrep, og dette får store negative konsekvenser for reindriften. Flytt- og trekkleier må derfor reguleres gjennom plan- og bygningsloven som spesialområder for reindrift.

Distriktet har to hovedflyttinger i løpet av året, om våren fra vinterbeite til vår- og sommerbeite, og om høsten, fra sommer- høstbeite til vinterbeite.

2.4 Klimaendringers påvirkning av beite og driftsforhold

De siste årene har flokkene måttet svømme over i mangel på elveis. Det antas at dette er et direkte resultat av klimaendringene. Svømming i kaldt vann gir gjennomvåt pels med påfølgende frysing og pels-ising de første dagene på vinterområdene. Dette vurderes ikke som bra fordi dyrene må forbruke mye energi på varmeproduksjon slik at pelsen tørkes, fremfor beiting. Lungebetennelser hos dyrene er også noe man frykter.

Klimaendringene har skapt mer uforutsigbare vær- og snøforhold. Dette kommer til uttrykk særlig om vinteren. Kjappe temperaturendringer mellom plussgrader og minusgrader, selv midt på vinteren, skaper periodiske snøsmeltinger og gjenfrysinger. Så kan det komme nysnø oppå dette, og slik har det begynt å variere. Resultatet er at det dannes ett eller flere islag under, inni og/eller oppå snøen. Islagene har i enkelte år vist seg å fungere som effektive barrierer som reinen ikke klarer å knuse eller å grave seg igjennom. Slike snø- og isforhold kan resultere i sult for reinen og belastning for reinerne – både mentalt og økonomisk.

Når klimaendringene må kombineres med et stadig økende press fra arealinngrep i ulike årstidsbeiter, øker dette samlet sett driftsrisikoen for reindriften - både direkte og indirekte. Reinbeitedistriktet erfarer at arealinngrep reduserer reindriften fleksibilitetsmulighet i arealbruk, tilpasset ulike forhold i ulike år. Redusert fleksibilitet gir redusert tilpasningsmulighet, og øker derfor den helhetlige driftsrisiko betraktelig. Ved gode temperatur- og snøforhold beiter flokkene stort sett i ro i denne perioden. I slutten av perioden kan man gradvis merke tendenser til at flokkene begynner å bevege seg i nordlig retning, mot vår- og sommerbeitene. I slutten av perioden, særlig i ukene når skareføre og flokkinstinkt nordover slår inn for alvor, må flokkene gjetes meget intensivt.

I de senere år har siidaene komplementert de permanente gjeterhyttene med å investere i utvikling og bruk av mobile gompier (campingvogn på meier) som "basestasjoner" for gjeterne i denne snørike perioden. Basestasjonene kan trekkes av kraftige snøscootere, plasseres ved flokkene og flyttes i forhold til dennes bevegelser for at gjeterne lettere skal kunne opprettholde døgnkontinuerlig detaljkontroll over reinflokkene. HMS-forholdene forbedres og drivstoff, som er en betydelig kostnad i reindriften, spares med slike mobile base-løsninger. GOMPIENE plasseres som regel på oversiktspunkter med mobildekning.

2.5 Slakting og kjøttproduksjon

Reinsdyrkjøttet er noe av det sunneste kjøttet du kan legge på tallerkenen. Hovedslaktinga skjer i september. Uttak av slaktedyr tas i reingjerdet ved Fitnaskáidi eller Stornes. Det foretas også uttak av slaktedyr om vinteren i januar og februar. Slakteflokkene drives da til reinslakteriet i Kautokeino.

2.6 Øvre reintall og produksjon

(Tips! Se i ressursregnskapet.)

Distriktets øvre reintall er fastsatt til ----- rein i vårflokk av Reindrifststyret i sak 31.10.1986. Tabellen under viser utvikling i slaktekvantum og reintall for de siste fem årene.

	2014/2015	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Slaktekvantum (tonn)	9,7	7,3	8,0	6,5	5,3
Reintall pr. 31.mars	5422	5329	4890	4807	4867

(Ressursregnskap)

Reintallsutvikling

2.7 Sysselsetting og verdiskapning i distriktet.

Hva vil rbd'en satse på, hvilken type attåt næring har de, hvor setter de igjen pengene, vil de satse på annen type attåt næring, hvordan vil de satse?

Videre mål og tiltak i forhold til dette, må fremkomme i pkt 7

2.8 Jakt, fangst og fiske i distriktet

Distriktets reineiere har ut ifra gammel tradisjon alltid høstet av naturen.

Reindrifstlovens § 26 gir rett til å drive jakt, fangst og fiske i statsallmenning. For jakt, fangst og fiske som drives etter bestemmelsene til denne paragrafen, skal det ikke betales leie eller kortavgift.

2.8 Motorisert ferdsel

(Tips! Beskriv distriktets bruk og behov av motorkjøretøy. Sett inn eventuelt kart/bilder.)

Reindrifsnæringas tillatelse til bruk av motorisert kjøretøy i utmark er hjemlet i unntaksbestemmelsene i motorferdselloven og i reindrifstlovens § 23.

Distriktet er avhengig av motoriserte hjelpemidler i forbindelse med forflytning, gjeting, tilsyn, flytting, samling og matauke, samt i forbindelse med transport av utstyr.

I forbindelse med utøvelse av gjeting er det umulig å lage oversikt over traseer på forhånd da dette vil bli så upresist og vil variere fra år til år. Det anmodes om å se til beitebruken.

Alle distriktets reineiere kan nytte seg av disse traseene året rundt i forbindelse med reindriftsarbeid.

3 Rovvilt i distriktet

Her gis en detaljert beskrivelse av rovviltproblematikken i distriktet. Sett gjerne inn bilder/dokumentasjon. Beskrive status og utvikling når det gjelder tap. Resultat/virkning av tapsforebyggende tiltak som har vært forsøkt. Ønsker og forslag til nye tiltak. Forvaltningsmessige utfordringer.

<https://www.fylkesmannen.no/troms-finnmark/miljo-klima/rovvilt/>

Rovdyrproblematikk og arealinngrep må ses på i sammenheng, da disse to faktorene i stor grad bidrar til å innskrenke reindriftras driftsbetingelser.

De siste tiårene har økningen av rovviltbestandene i Norge hatt stor negativ innvirkning på reindriftra. Stortinget har fastslått at det skal være et mål å sikre overlevelsen til alle de store rovviltartene i norsk natur, men samtidig er det også vedtatt at det skal sikres beitebruk i de deler av landet der det er rovvilt. Dette skaper selvfølgelig konflikter mellom rovvilt og reindrift da rovviltet jager, dreper og spiser rein. I de seinere årene har tapene til rovvilt i distriktet ligget på et uakseptabelt høyt nivå. Det er en stor utfordring for reindriftnæringa og ansvarlige myndigheter å finne løsninger som reduserer tapene, og som sikrer en opprettholdelse av den tradisjonelle reindriftra.

Rovvilt som jerv, gaupe og kongeørn tar en stor del av reinen som blir borte i løpet av et driftsår, og særlig under kalvingsperioden.

Det er svært vanskelig å dokumentere rovdryrtap, omtrent umulig, da et kadaver kan være oppspist av kråke og ravn i løpet av noen timer, eller de kan være bortgjemte og vanskelige å finne.

I tillegg til direkte tap av rein til rovvilt så forstyrrer rovvilt reinen slik at reinen er urolig på beite, reinen vandrer mye og unnviker store deler av distriktet, særlig frodige dalområder som fungerer som habitat for rovviltet. Dette skaper merarbeid for reineieren og produksjonstap. I tillegg kan det være psykisk belastende å se rein bli skadet og drept av rovvilt. Tradisjonelt er jerven en betydelig skadegjører i distriktet,

men alle rovviltarter forekommer, og i de siste årene har det vært knyttet størst utfordringer til tap av rein til ørn.

Distriktet er delt i to ulike typer forvaltningsområder for rovvilt:

<https://www.fylkesmannen.no/contentassets/34efea45212b4705a13d300f786e973c/forvaltningsgrenser-for-bjorn-jerv-og-gaupe-i-finnmark-og-troms.png>

Kongeørn og havørn er ikke omfattet av forvaltningsområdene. Så langt har dette forvaltningsregimet ikke medført noen store endringer i rovviltsituasjonen. Fortsatt har distriktet betydelige rovviltskader.

Nedenfor er oversikt over antall skadevolder fordelt på rovviltarter i reindriftsåret 2017/18.

Reinerstatning: YJ - Lákkonjargá - 2018

	Totalt	Kalv	Okserein	Simlerein	Kjørerein
Antall søknader	16				
Totalt tap	1972	1692	83	197	
Omsøkt tap	1880	1618	77	185	
Erstattet	400	328	13	59	0

Erstatning fordelt på skadevolder

Skadevolder	Antall kalv erstattet	Antall okserein erstattet	Antall simlerein erstattet	Antall kjørerein erstattet	Totalt antall erstattet	Artens andel av totalt tap
Gaupe	80	5	29	0	114	28,50 %
Jerv	67	7	21	0	95	23,75 %
Bjørn	7	0	3	0	10	2,50 %
Ulv	6	1	2	0	9	2,25 %

Kongeørn	168	0	4	0	172	43,00 %
Uspesifisert	0	0	0	0	0	0,00 %
Totalt	328	13	59	0	400	100,00 %

<http://www.rovbase.no/Erstatning>

Nedenfor er satt opp en oversikt over rovviltsituasjonen på de forskjellige artene i distriktet

Ørn

Både havørn og kongeørn finnes i hele distriktet. Det finnes både stasjonære, hekkende par, ungfugler og andre streiførner. Årlig dokumenteres rein drept av ørn, og særlig under kalvingsperioden er kongeørna en formidabel skadegjører.

Ørna dreper mange kalver i løpet av kalvingsperioden, og dette er et stort problem for distriktet.

Uten omfattende gjeting og ekstra overvåkning denne perioden, ville tapene blitt enda større. Myndighetene må ta dette problemet på høyst alvor og finne tiltak som begrenser skadene.

Det er nærliggende å anta at en stor del av det tidlige kalve tapet skyldes kongeørn.

Gaupe

Gauppa finnes i hele distriktet, og distriktet opplever at det er størst tap på vinterstid når reinen trekker ned i skogsbeltet. Distriktet ønsker skadefelling på gaupe på vinterstid for å begrense skader, men det er ingen mulighet for skadefelling, da store deler av vinterbeitet er innenfor prioritert område for gaupe. Dette skaper store problemer for reindriften. Da forskning viser at gaupas hovedføde, i Nord-Norge er rein.

Ulv

Ulv finnes ikke normalt i distriktet, men det hender at streifende individer dukker opp.

Bjørn

Distriktet har hatt lite besøk av bjørn, men i de siste årene har det forekommet streifende bjørner i distriktet. Det er knyttet spenning om omfattende bjørneskader til rein vil bli en ny trend i fremtiden.

Jerv

Jerven har sine kjerneområder i distriktet, særlig i vår og høstbeiteområde. Jervestammen vokste seg sterkt på 2000 – tallet og har holdt seg på et høyt nivå de siste årene. Det er årlig svært store skader etter jerv. Jerven tar i større grad reinkalver enn voksen rein, men utover høsten og vinteren så tar jerven også voksne rein. Det er regelmessige ynglinger av jerv i hele distriktet. Særlig store tap i enkelte beiteområder kan ha sammenheng med ynglinger av jerv. Jervesonen og gaupesonen er nesten sammenfallende med gaupesona innenfor distriktet.

Tiltak foreslått av distriktet

Hvilke tiltak foreslår distriktet? Følgende er prosjektets forslag til løsning:

Det er svært vanskelig å få skadefellingstillatelse på A-område, noe distriktet opplever som en stor utfordring. I tillegg så fins det altfor mye rovvilt i B-området, hvor reinen skal være prioritert. Forvaltningsgrensene må revideres etter rovdyras naturlige habitat og forvaltningen må i større grad gi skadefelling på alle områder der rovvilt blir en trussel. Skadefelling på ørn må også vurderes, særlig i kalvingsland.

Jakt etter rovvilt er tidkrevende og setter store krav til jegerne, som ofte må jakte i mørket. Det bør gjennom politiske og forvaltningsmessige kanaler utvikles raske og gode rutiner for jakt og skadefelling med gode økonomiske virkemidler, og saksbehandlingen må være enkel og effektiv. Fra grunneierhold bør det tilrettelegges for en rasjonell og effektiv jakt slik at eiendomsgrenser ikke setter barrierer for jakta.

Av tapsforebyggende tiltak som distriktet har omsøkt og har fått tildelt midler til, er ekstraordinært tilsyn med tilleggsforing. Dette hjelper til dels, og er en ordning som bør videreføres.

Informasjon om rovviltskader, om jakt og fellingstillatelser m.m. finnes til enhver tid oppdatert på www.rovviltportalen.no

4. Inngrep og forstyrrelser i distriktet

Her gis en detaljert beskrivelse av inngrep og forstyrrelser i distriktet. Sett inn kart/bilder. Kartfestede inngrepsdata som vedrører energiproduksjon kan fås hos NVE.

Ulike inngrep i distriktet de siste 20 årene har ført til en vesentlig forringelse av flytte- og trekkleiene i distriktet. Dette gjelder i hovedsak hyttebygging, vassdragsregulering,

turistanlegg og tilhørende veiutbygging. En del av arealtapene er erstattet ved tiltak og økonomisk kompensasjon.

Arealvern er den mest arbeidskrevende del av distriktets administrative virksomhet. Distriktet opplever det som frustrerende at kommunene behandler de fleste arealsakene én for én, uten å ta hensyn til de samlede konsekvensene for reindrifta og uten å ha en helhetlig plan for reindrifta. En annen utfordring er kommunenes utstrakte bruk av dispensasjoner fra vedtatte planer og lovverk, særlig når det gjelder bygging av hytter og motorferdsel i utmark.

Under har vi kommentert de inngrepene og forstyrrelsene som vi opplever som de mest negative for reindrifta:

4.1 Fritidsbebyggelse

Omdisponeringen og utbyggingen av hytteområder går ut over reindrifta ved at beitearealene blir redusert og gjenværende arealer blir mindre attraktive som oppholdssted for rein. Ved fremtidig planlegging av hyttebebyggelse så må eksisterende bebygde områder tas med i den betraktninga. Hvis det skal bygges flere fritidsbygg så må de bygges i eksisterende bebygde områder for å unngå punktering av beiteområder og i regulerte hytteområder. Det fins en egen veileder for fritidsbebyggelse.

Planmyndighet anmodes å bruke denne veilederen. Denne veilederen finnes på:

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/md/bro/2005/0063/ddd/pdfv/266942-t-1450.pdf>

4.2 Vannkraft

Regulering av Storelvasdraget har ødelagt en tradisjonell flyttlei. Problemet med småkraftverk er at det ofte blir laget veier til kraftverkene slik at store beiteområder blir lett tilgjengelig for allmenheten, med økt ferdsel, forstyrrelse og trafikk som resultat. Veiene opp til kraftverk må stenges for allmennheten

Et annet problem med kraftverk er de stenger av trange dalfører som fungerer som

flaskehals for rein som skal opp og ned til beiteområder. Disse dalførene er ofte eneste passasje mellom beiteområdene og en forhindring på et slikt område vil påvirke reinens trekkmuligheter. Krafrør må derfor graves ned i terrenget.

4.3 Vindkraft

Det er foreløpig ikke blitt bygd vindkraftverk i distriktet. Vindkraftverk vil ha enorme negative konsekvenser for reindrifta i distriktet og distriktet må trekkes tidlig inn i utbyggingsprosesser. Det fins en egen rapport om vindkraft og reindrift. Distriktet anmoder å bruke denne rapporten. Denne rapporten finnes på:

http://www.reindrift.no/asset/554/1/554_1.pdf

4.4 Kraftlinje

Gjennom distriktet går det mange kraftlinjer. Det er i 2020 oppført en ny større kraftlinje Kv 420 som har negative konsekvenser for reindriften.

4.5 Mineralutvinning

Det foregår ikke omfattende mineralutvinning i distriktet bortsett fra noen grustak -og pukkverk. Gruvedrift og reindriften går ikke sammen og distriktet er derfor imot enhver form for mineralutvinning.

4.6 Nydyrking

Reinbeitedistriktet har i dag rett til å utøve reindriften i fjellet og annen utmarksstrekning. For reindriften er nydyrking av areal et inngrep som reduserer og deler opp beiteland. Det kan føre til en forverret driftssituasjon med konflikter som følge av at reinen trekker inn på dyrkede arealer. Beitende rein på vårspirende innmark kan bli en høyst uønsket problemstilling. Inngjerding av oppdyrket mark er det mest brukte tiltak for å dempe konflikt som følge av rein på innmark. Det er mulig å søke om tilskudd, jf. «Forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forhold mellom reindriften og annen part». Formålet med tilskuddet er å bidra til konfliktforebyggende tiltak mellom reindriften og annen part, f.eks. landbruk. Distriktet stiller seg positivt til slike tiltak.

4.7 Ferdsl og friluftsliv

På grunn av sin beliggenhet og sine omgivelser, er distriktet et populært mål for jegere, fiskere og turfolk. Det er merket opp faste turstier i fjellet, og det er veldig populært med toppturer både sommers- og vinterstid. Det er stadig etterspørsel etter treningsområder for jakthunder, som lett kan komme i konflikt med reindriften. Alt utmarksareal i distriktet er beiteområde for rein. Det meste av jakta i distriktet foregår med løshund. Det er svært viktig at jegere har kontakt/dialog eller anskaffer seg informasjon om reindriften i distriktet før jakta starter. Hunder kan skremme og jage rein. Det skjer også skadetilfeller der hunder angriper rein, og i slike tilfeller kan reiner avlive hunden jf. hundeloven.

Gjennom informasjon, gjensidig respekt og dialog kan konflikter og uenigheter reduseres og unngås.

4.8 Motorferdsel

Kommuner holder på å tilrettelegge for snøscooterløyper i distriktet. Snøscooterløyper må tilrettelegges i områder hvor det ikke er rein på vinterstid og ikke på kalvingsområder. Barmarksløyper bør tilrettelegges i områder hvor løypene gjør minimalt skade. All planlegging av motorferdselstraséer i distriktet må gjøres i tett dialog med distriktet.

5. Verneområder i distriktet

Her beskrives verneområder i distriktet, og verneområder under planlegging. Beskriv muligheter og begrensninger /fordeler og ulemper.

6. Forhold til nabodistrikter

Beskriv grenser opp mot tilgrensende reinbeitedistrikt og eventuelt svenske samebyer. utfordringer og samarbeidsmuligheter, herunder andre reinbeitedistrikters bruk og ferdsel i distriktets område. Grensegjerde. Konvesjonsområde.

Distriktet grenser til to norske reinbeitedistrikt, reinbeitedistrikt 40 Orda og 30 B Midtre sone. Selv om det er bygd sperregjerder for å hindre sammenblanding av rein mellom distriktene så hender det at rein fra de andre distriktene kommer inn i våres flokk, og at vi mister rein til de andre distriktene. Utskilling av rein foretas vanligvis når flokkene er i gjerdet, men ved behov kan andre tiltak vurderes. Ved gjennomflytting og annen ferdsel i sommerbeitedistriktet skal distriktet bli kontaktet og underrettet.

7. Mål og tiltak i distriktet

Her beskrives mål og tiltak i distriktet for å få en bærekraftig utnytting. Aktuelle ting: utvikle turismenæringa, videreforedling av kjøtt, bedre samarbeid med kommuner osv.

Mål	Tiltak
-----	--------

Begrense rovviltskader	• Større dokumentasjon på tap av rein til rovvilt
	• Ekstra tilsyn i kalvingsperioden
	• Prøve nye tiltak ved hjelp av teknologiske hjelpemidler
	• Skadefelling
Øke produksjonen i reinflokken	• Intensiv kalveslakting
	• Tilpasse reinflokken i forhold til beitegrunnlag
Øke inntjeningen i distriktet	• Utvikle turismenæringa
	• Satse på lokal slakting og videreføring av kjøtt
Få bedre arealvern av beiteområder	• Bedre samarbeid med kommunene
	• Utvikle en god distriktsplan
	• Utvikle gode rutiner for besvarelse av høringer

8. Revidering og vedtak av distriktsplanen

Distriktsplanen rulleres og godkjennes av distriktsstyret hvert 4. år. Ved særlige hensyn kan distriktsplanen revideres oftere.

Før distriktsplanen vedtas, sendes distriktsplanen til kommuner, fylkeskommune og fylkesmannen for orientering og for å få inn eventuelle innspill til planen. Etter at distriktsstyret vedtar planen, sendes distriktsplanen til berørte kommuner, fylkeskommune og fylkesmann, samt nabo-distrikter.

Ordliste

Begreper og definisjoner

Arealbrukskart

Arealbrukskartene er digitaliserte reindriftskart, og dekker samtlige reinbeitedistrikter i Norge. Kartene inneholder forskjellige arealbrukstema, herunder årstidsbeiter, trekk- og

flyttleier, gjerder og anlegg. Reindriftskartet er tilgjengelig på NIBIO sin nettside (Kilden).

Beitehage

Et lukket, større gjerde der reinen samles og oppbevares i påvente av å føres inn i et arbeidsgjerde.

Bruksregler

Distriktets interne plan som blant annet skal inneholde regler om beitebruk, reintall, bruk og vedlikehold av gjerder og andre fellesanlegg osv. Bruksregler er unntatt offentligheten.

Brunstområder

Reinen går i brunst i perioden fra slutten av september til midten av november, og da samler oksereinen simleflokkene til parring. I denne tiden er det viktig at reinen får ro og unngår forstyrrelser. Forstyrrelser i denne perioden kan medføre dårligere produksjon og dermed reduserte inntekter. Brunsten bremser flokkens bevegelighet og derfor behøver man et enhetlig, ubrutt brunstområde med lengre beitevarighet.

Båttransport

Seilingslinje ved pramming av rein over til et annet beiteområde. Pramming av rein foregår om våren eller høsten.

Distriktsgrense

Grense mellom to eller flere reinbeitedistrikt.

Distriktsplan

En offentlig plan om reindriften som gir de opplysninger om reindriften i distriktet som er nødvendige for at reindriften interesser blir best mulig ivaretatt i den offentlige planleggingen.

Distriktsstyre

Administrasjonen i et reinbeitedistrikt. Skal ivareta reindriften interesser i distriktet, samt reinbeiteressursene i samsvar med gjeldende bestemmelser.

Duodji

Tradisjonell samisk kunsthåndverk og husflid.

Drivlei

En lei eller trasé i terrenget der reinen enten drives fysisk av mennesker eller trekkes av seg selv.

Fangarm

Ledegjerde ved inndriving av dyr til et arbeidsgjerde.

Feltslakteanlegg

Gjerdeanlegg som brukes ved feltslakting av rein og til opplastning av rein som skal til slakteriet.

Flyttlei

En lei eller trasé i terrenget der reinen drives fysisk av mennesker mellom ulike beiteområder og sesongbeiter. Reinen kan oppholde seg på en flyttlei opptil flere dager. Ofte er det praktiske og topografiske forhold (terrengformasjon, bebyggelse skogsforhold o.l.) som gjør at flyttleien ikke kan være bredere enn det den faktisk er, og som gjør at bevaring av flyttleier er særs viktig. Flyttleier må ikke stenges jf. reindriftslovens § 22. Med til flyttlei regnes også faste inn- og avlastningsplasser for transport av rein.

Forstyrrelser

Direkte eller indirekte forstyrrelser av rein eller dets habitat som følge av menneskelig aktivitet

Gjeterhytte

Hytte som benyttes av de som gjeter reinflokken, og som er oppført hvor reinen befinner seg over lengre perioder.

Høstbeiteland

Høstbeiteland er ofte områder der reinen bygger seg opp etter insektplagen og spres på leting etter sopp. Høstflyttingen foregår mer spredt og over lenger tid enn vårflyttingen.

Høgsommerland

Høgsommerland er områder som regel over skoggrensa, der reinen oppholder seg midtsommers og får dekket sine behov for beite, ro, avkjøling og minst mulig insektplage innenfor korte avstander. Om dagen står reinen gjerne på snøflekker, mens den beiter ned dalfører med rikere beiter om natta og på kjølige dager.

Inngrep

Tiltak som medfører innskrenkninger for reindriften. Enhver forstyrrelse som er med på å nedsette beitetiden og beitekvaliteten og øke energiforbruket hos reinen, samt fysiske arealinngrep i beiteområder.

Kalvingsområde

Under kalvingsperioden knyttes båndene mellom simle og kalv. Simlene beiter derfor ofte i små grupper og gjerne litt spredt for hverandre. Hvis simlene skremmes bort fra

kalven uten at det har skjedd en slik pregning, er kalven svært utsatt for tap. Forstyrrelser i kalvingsperioden kan også få innvirkning på kalvevektene. Dette har sin årsak i at forstyrrelser kan virke inn på simlas melkeproduksjon, samt at kalvene ikke får ro til å die. Kalvingsland og tidlig vårland er de deler av vårbeiteområdet som beites tidligst og hvor hoveddelen av simleflokken oppholder seg i kalvings- og parringsperioden.

Låste beiter

Beiter som er utilgjengelige på grunn av is og snø (klimatiske forhold).

Luftingsområder

Når det er varmt er det viktig at reinen har luftingsområder tilgjengelig.

Luftingsområder kan være vindutsatte høydeområder, høydedrag som ikke blir snøfri i løpet av sommeren, skyggeområder, tette skog eller berg. På disse områdene kan reinen trekke for å komme unna insekter og for å kjøle seg ned på varme sommerdager.

Dersom rein, som følge av et inngrep ikke får tilgang til luftingsområder, vil det kunne føre til at reinen vandrer mer og kan medføre til vekttap.

Merkegjerde

Gjerdeanlegg hvor det foretas merking av rein om sommeren eller høsten.

Midlertidig gjerde

Gjerde som settes opp når det er behov for det. Det trenger ikke oppføringstillatelse og det skal fjernes etter bruk. Se reindriftslovens § 24.

Minimumsbeite

Minimumsbeiter er det årstidsbeitet som begrenser distriktets reintall, og er muligens det viktigste grunnlaget for fastsettelsen av øvre reintall for distriktet.

Vårbeite for okserein

Oksebeiteland og øvrig vårland, der okserein og fiorårskalver oppholder seg i kalvingstida. Hit kan også kalver med simler trekke senere på våren.

Områdegrense

Grense mellom 2 reinbeiteområder, feks. mellom Vest-Finnmark og Troms reinbeiteområder.

Oppsamlingsområde

Område med naturlige avgrensninger hvor reinen samles midlertidig under innsamling, før flytting, kalvemerking, skilling, pramming eller slakt.

Rammebetingelser

Rammebetingelser i reindriften er knyttet til grenser mellom reinbeiteområder, distrikter og siidaer, samt bruksregler, beitetider og reintall.

Reinbeitedistrikt

Reinbeiteområdet er delt inn i flere reinbeitedistrikter (etter reindriftsloven § 6).

Reinbeiteområde

Største forvaltningsenhet innenfor det samiske reindriftsområdet (etter reindriftsloven § 4).

Reindriftsanlegg

Reindriftenes anlegg er ikke tilfeldig plassert i terrenget. De er lokalisert til områder der det er lett å få reinen inn i gjerdet, da blant annet på grunn av topografien i området. I tillegg vil bruken av anlegget være avgjørende for hvilke andre faktorer som er viktige. Her nevnes bruk av anlegget knyttet til merking, skilling og slakting.

Et slakteanlegg må gjerne være nær vei, mens et merkegjerdet må være på en luftig plass

med tilgang til vann. Forstyrrelser i dette området vil vanskeliggjøre arbeidet med reinen, noe som kan føre til at reinen må være i området lenger enn nødvendig. Dette kan generelt sett innebære produksjonstap og utgifter i form av merarbeid.

Reindriftsloven

Lov om reindrift av 15. juni 2007 nr. 40.

Reindriftsvei

Veg som er bygd for bruk under reindrift, f. eks. til reindriftsanlegg.

Reinmerke

All tamrein tilhørende en og samme eier har et unikt øremerke. Merkene blir unike ved å kombinere ulike snittformer. Innenfor distriktet skal all rein øremerkes ved snitt i øret med eierens registrerte merke. Merking av rein og registrering av rein reinmerke er regulert i reindriftslovens kapittel 5.

Ressursregnskapet

Årlig publikasjon utgitt av Landbruksdirektoratet. Ressursregnskapet er et økologisk regnskap over reindriftenes ressursgrunnlag og ressursutnyttelse.

Samiske reinbeiteområde

Det området hvor den samiske befolkningen har på bakgrunn av alders tids bruk rett til å utøve reindrift, innenfor delene av fylkene Finnmark, Troms, Nordland, Nord Trøndelag, Sør- Trøndelag og Hedmark hvor reindriftssamene fra gammelt av har utøvet reindrift.

Siida

Geografisk og sosial betegnelse for en gruppe av reineiere som utøver deler av driften i fellesskap innenfor et bestemt areal. Se reindriftslovens § 51.

Siidaandel

Begrepet siidaandel ble innført ved reindriftsloven av 2007 og erstatter den tidligere driftsenheten. Siidaandel er en familiegruppe eller enkeltperson som er del av en siida, og som driver reindrift under ledelse av en person eller av ektefeller eller samboere i fellesskap (reindriftslovens § 10).

Skillegjerde

Gjerdeanlegg som brukes til skilling av dyr. Kan være i bruk flere ganger i året.

Sperregjerde

Permanent gjerde som sperrer for rein, f.eks. mellom reinbeitedistrikter, for å hindre sammenblanding.

Svømmelei

Svømmelinje der reinen vanligvis svømmer over sund, fjorder eller lignende.

Særverdiområde

Med særverdiområder menes flyttlei, trekklei, brunstland, kalvingsland, sentrale luftingsområder, samt områder i og ved anlegg til merking, skilling og slakting. Særverdiområder er områder med viktig betydning for produksjon.

Totalregnskapet

Årlig publikasjon utgitt av Landbruksdirektoratet. Totalregnskapet er en publikasjon som viser det samlede økonomiske resultatet for reindriften totalt og regionalt.

Trekkleier

Reinen er avhengig av å kunne veksle mellom beiteområder, samt ha fri tilgang til de ulike delene av hvert enkelt årstidsbeite. Trekkleier er naturlige ferdselsårer der reinen uhindret og naturlig trekker, uten menneskelig driving, mellom viktige beiteområder.

Årstidsbeiter

Reindrifta bruker forskjellige årstidsbeiter i løpet av et reindriftsår. Årstidene som brukes kalles vinter, vårvinter, vår, forsommer, sommer, høst, parring og høstvinter. Hvert enkelt årstidsbeite har særegne kvaliteter som gjør det spesielt egnet til reinens bruk den bestemte årstiden. Det medfører at reindrifta er avhengig av alle årstidsbeitene, og hvis man tenker at all inngrep blir lokalisert til et årstidsbeiteområde, kan det føre til at reindrifta ikke kan overleve på tradisjonelt vis på de øvrige årstidsbeitene.

Årstidsbeitene er et resultat av variasjonen i naturen. F.eks. krever gode vinterbeiter næringsfattig berggrunn og lite snø. Kalvingslandet krever godt lende og at simlene får tilgang til næringsrike grøntbeiter som først smelter fram om våren.